

Betænkning over forslag til lov om lærlingeforholdet.

(Afgivet af udvalget den 4. september 1956).

Udvalget og de indenfor dette nedsatte underudvalg har holdt 31 møder og har herunder haft 12 samråd med økonomi- og arbejdsministeren samt modtaget skriftlige besvarelser af en række til ministeren stillede spørgsmål.

Udvalget har endvidere modtaget deputationer fra Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening, Butikshandelens Fællesråd, Centralforeningen for Smedemestre i Jylland, Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger, Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer (FTF), Dansk litografisk Forbund, Dansk Typografforbund og den københavnske afdeling, Grosserer-Societetets Komité og Provins-handelskammeret, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark og Teknisk Lærerforening, Frederiksberg og København, og modtaget skriftlige henvendelser fra en del af de nævnte organisationer samt fra Aarhus Håndværkerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Håndværksrådet og Industrirådet, Dansk teknisk Lærerforening, elever på Aalborg og Aarhus tekniske skoler, Faglig Ungdom, H. og K.s ungdomsgruppe, håndværksmestre for Ommersyssel, håndværksmestre i Sorø amt, Irma Fabrikerne A/S v/landsretssagfører H. H. Holm, Københavns Snekkerlaug, lærlinge- og svenderepræsentanter indenfor jern- og metalindustrien i Danmark, forsamlet til lærlingelandsmøde, Open Door International's danske afdeling, Organisationen af Bladudgivere i Provinsen, Randers Omegns Smedemesterforening og enkelte private.

Under udvalgets forhandlinger er der af venstres, det konservative folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget fremført ønske om en deling af lovforslaget, således at der kunne gennem-

føres en særlig lov om lærlingeforhold indenfor butiks-, handels- og kontorfagene med henblik på disse fags særlige forhold. Der var dog mellem udvalget og ministeren enighed om, at denne deling af lærlingeloven ikke burde indebære, at der for handelsområdets vedkommende skete en svækkelse af lærlingenes sociale beskyttelse eller af lærlingeuddannelsens kvalitet, men alene foretoges sådanne afvigelser fra den almindelige lærlingelov, som måtte være fagligt begrundede i de særlige forhold indenfor butiks-, handels- og kontorfagernes område. Under hensyn til det ønskelige i at opnå enighed om en ny lærlingelov og fremme denne bl. a. af hensyn til de store årganges uddannelsesmuligheder har de nævnte partiers medlemmer imidlertid tilsluttet sig den ændring i lovforslagets opbygning, som fremgår af nedenstående ændringsforslag (jfr. bl. a. ændringsforslag nr. 35). Herved indføjes i lovforslaget et nyt særligt kapitel IV om uddannelsen af lærlinge indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed, hvorved der er taget hensyn til en række for dette område særlige forhold, ligesom det (ved ændringsforslag nr. 48) bl. a. er sikret, at kun formanden og de for butiks-, handels- og kontorfagernes område valgte medlemmer i lærlingerådet har stemmeret ved rådets afgørelser i sager, der alene angår disse fag.

Formanden for lærlingerådet, vicepræsidenten ved Sø- og Handelsretten Jacobi, har i et udvalgsmøde overfor udvalget redegjort for sine synspunkter med hensyn til spørgsmålet om en eventuel deling af lærlingeloven og har senere til økonomi- og arbejdsministeren fremsendt en skriftlig fremstilling af indholdet af hans ved den nævnte lejlighed afgivne udtalelser. Denne redegørelse er optrykt som bilag 1.

Indenfor de i lærlingeloven omhandlede

fag er der ved kollektiv overenskomst fastsat bestemmelser, der begrænser tilgangen til et fag. En forsvarlig uddannelse er fremført som motivering herfor.

Et flertal i udvalget har imidlertid gjort gældende, at der indenfor adskillige fag findes en begrænsning af lærlingeantallet, der ikke kan motiveres ud fra det nævnte hensyn. Dette flertal finder tillige, at der principielt bør være fri adgang til faglig uddannelse, ikke mindst af hensyn til de store fødselsårge, der i de kommende år vil melde sig på arbejdsmarkedet.

Fra socialdemokratisk side har man under forhandlingerne fremhævet ønskeligheden af dispensation fra det principielle forbud mod lærlingskalaer, hvor hensynet til lærlingenes forsvarlige uddannelse og fremtidige erhvervsmuligheder gjorde dette påkrævet.

Socialdemokratiets repræsentanter i udvalget har lagt stor vægt på, at ophævelsen af de eksisterende lærlingskalaer, der indgår som en del af de kollektive overenskomster, ikke bliver sat i kraft før ved datoen for disse overenskomsters udløb. Herved ville endvidere opnås, at fagene fik en rimelig overgangsperiode, i hvilken de kunne tilpasse deres forhold til skalaernes eventuelle bortfald. De øvrige partier i udvalget var imod dette synspunkt og krævede som betingelse for enighed om loven, at denne bestemmelse skal træde i kraft samtidig med den øvrige del af loven. Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 32 (jfr. ændringsforslag nr. 58).

Med hensyn til § 1, stk. 1, sammenholdt med § 1, stk. 3 b (hvorefter lærekontrakt ikke skal oprettes, når ansættelsen på grund af den på arbejdsstedet rådende arbejdsdeling alene angår udførelsen af et vist specialarbejde, som ikke fordrer nogen faglig uddannelse); finder udvalget efter forhandling med arbejdsministeren anledning til at fremhæve, at der ikke er tilsigtet nogen ændring i de hidtil gældende regler for, i hvilke tilfælde lærekontrakt skal oprettes.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt banker, sparekasser, livsforsikringsselskaber m. v. er omfattet af lovens regler, bemærkes, at økonomi- og arbejdsministeren overfor udvalget har oplyst, at der for disse områder hidtil ikke er krævet oprettelse af lærekontrakt, men at spørgsmålet om deres inddragelse under lovens område behandles

i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der vil kunne meddeles fritagelse for oprettelse af lærekontrakt. Ministeren har udtalt, at uanset at bestemmelsen i § 1, stk. 6, er noget ændret i forhold til den tilsvarende bestemmelse i den gældende lov, vil de retningslinier, der hidtil har været anlagt ved administrationen af bestemmelserne i lovforslagets § 1, stk. 5 og 6, blive fastholdt; dette gælder såvel med hensyn til banker, sparekasser, livsforsikringsselskaber m. v. som med hensyn til mejerifaget.

Udvalget finder herudover anledning til at fremhæve, at bestemmelsen i lovforslagets § 5, stk. 3, angående angivelse i lærekontrakten af lærlingens ferieperioder indenfor læretiden skyldes, at man har anset det for mest hensigtsmæssigt, at parterne straks ved læreforholdets indgåelse gør sig klart, i hvilke ferieperioder, jfr. stk. 1, ferien skal gives, uden at det derfor er nødvendigt samtidig at fastlægge det nøjagtige tidspunkt for ferien indenfor perioden. Hvis f. eks. et læreforhold med en 4-årig læretid påbegyndes 1. august 1956, kan de 12 dages ferie for det første læreår gives enten i ferieperioden 1956 eller 1957. Bestemmelsen er således kun en ordensforskrift, idet man ikke har ment at kunne give generelle regler for forholdet.

Endelig henstiller udvalget i forbindelse med lovforslagets § 10 angående gravide lærlinge, at spørgsmålet om adgang til dagpenge fra sygekassen — ved ændring af § 19, stk. 1, nr. 4, og stk. 2, i folkeforsikringsloven, nr. 218 af 11. juli 1953 — til kvindelige lærlinge i den periode, hvor mesteren forlanger læreforholdet suspenderet på grund af graviditet eller fødsel, af socialministeren tages op til undersøgelse.

Om udvalgets arbejde med gennemgangen af hele lovforslaget og om resultatet heraf må iøvrigt henvises til nedenstående ændringsforslag og de til disse knyttede bemærkninger. Som det fremgår heraf, er en stor del af ændringsforslagene af redaktionel karakter som en følge af det nye kapitel IV.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med nedenstående af udvalget stillede og af økonomi- og arbejdsministeren tiltrådte ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af *udvalget*, tiltrådt af *økonomi- og arbejdsministeren*:

Til lovforslagets titel.

1) I titelen ændres „lærlingeforholdet“ til: „lærlingeforhold“.

Til § 1.

2) I stk. 1, 2. og 13. linie, ændres „19“ til: „18“.

3) I stk. 1, 19. linie, ændres „fællesudvalgs“ til: „udvalgs“.

4) I stk. 1, næstsidste punktum, ændres „§ 24“ til: „§ 28“.

5) I stedet for stk. 1, sidste punktum, indsættes: „Når lærlingen ved kontraktens oprettelse er over 15 år, men under 18 år, skal kontrakten foruden af forældremyndighedens indehaver medunderskrives af lærlingen selv, hvis den skal være bindende efter lærlingens 20. år. Hvis lærlingen er fyldt 18 år, skal den alene underskrives af denne.“

6) I stk. 3, d), 2. linie, indsættes i stedet for „, herunder adoptivbørn“: „samt imellem bedsteforældre og børnebørn“.

7) I samme stykke, 4. linie, efter „kapitel III“ indsættes: „og kapitel IV“, i 5. linie udgår „, svendeprov“, og i 6. linie efter „§ 12, stk. 7“ indsættes: „, og § 16, stk. 4“.

Til § 2.

8) I stk. 1, c), sidste linie, ændres „§ 16, stk. 1, b)“ til: „§ 20, stk. 1, b)“, i stk. 2, 2. linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“, og i stk. 3, 1. linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“.

Bemærkninger.

Ændringsforslaget er af redaktionel karakter.

Der er under forhandlingerne i udvalget opnået enighed om at bibeholde den nu gældende aldersgrænse for pligten til oprettelse af lærekontrakt, jfr. også ændringsforslag nr. 53 og 56.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Ændringsforslaget tilsigter i lighed med de under nr. 10, 15, 36, 40, 42 og 44 anførte ændringsforslag at tilvejebringe overensstemmelse mellem lærlingelovens og myndighedslovens habilitetsbestemmelser, hvorved især fremhæves princippet i sidstnævnte lovs § 19 sammenholdt med §§ 35 og 36, hvorefter det tilkommer indehaveren af forældremyndigheden og ikke værgen at træffe bestemmelse om et barns personlige forhold, herunder indgåelse og ophævelse af tjeneste- og arbejdsaftaler.

Det anses for en selvfølge, at adoptivbørn i denne henseende uden særlig angivelse deraf i loven er ligestillet med andre børn, jfr. adoptionslovens principper. På den anden side findes det rimeligt, at også læreforhold mellem bedsteforældre og børnebørn fritages for pligten til oprettelse af skriftlig lærekontrakt i lighed med forhold mellem forældre og børn.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Til § 3.

9) I stk. 2, 1. linie, ændres „§ 20“ til: „§ 24“.

10) I stk. 3 ændres „(værge)“ til: „eller, hvis lærlingen er under 18 år, forældremyndighedens indehaver“.

11) I stk. 3, a), sidste linie, efter „undervisningskursus“ tilføjes: „eller søge uddannelse i udlandet“.

12) Til stk. 3, b), føjes som nyt punktum: „Til forlængelse udover lærlingens 20. år kræves under alle omstændigheder lærlingens samtykke.“

Til § 4.

13) I stk. 2 udgår 5. punktum. I 6. punktum ændres „afgørelsen“ til: „fastsættelsen“, og som nyt (sidste) punktum tilføjes: „Forsåvidt der ikke vindes tilslutning fra et flertal blandt de af organisationerne udpegede medlemmer om fastsættelse af en mindsteløn, er nævnets formand berettiget til at offentliggøre resultatet af forhandlingerne og derunder at anføre sit eget standpunkt“.

14) I stk. 3, 2. linie, efter „§ 13“ tilføjes: „eller § 17“.

Til § 6.

15) I stk. 1, 1. punktum, ændres „i løbet af denne tid har nået 18 års alderen, og ellers hans forældre eller værge“ til: „er fyldt 18 år og ellers forældremyndighedens indehaver“.

Til § 9.

16) I stk. 3, 2. punktum, ændres ordene „lærlingens læge eller sygekasse“ til: „en af læremesteren godkendt læge eller lærlingens sygekasse“.

17) I stk. 5, 1. punktum, ændres ordene „værdien af kost og logi“ til: „værdien af kosten“.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Ændringsforslaget tilsigter at skabe overensstemmelse med reglerne i myndighedsloven, jfr. ovenfor under nr. 5.

Det er fundet rimeligt og hensigtsmæssigt at fastslå, at tilladelse til afbrydelse af læreforholdet også kan gives for at give lærlingen lejlighed til at søge uddannelse i udlandet.

Ændringsforslaget er en konsekvens af bestemmelsen i § 1, stk. 1, sidste punktum, som dette foreslås affattet ved ændringsforslag nr. 5.

Der har i udvalget ikke kunnet opnås enighed om at overlade det til lønnævnets formand at træffe afgørelse om fastsættelse af en mindsteløn i tilfælde, hvor det har vist sig umuligt at opnå flertal for en afgørelse blandt de af organisationerne udpegede medlemmer af nævnet. Udvalget foreslår derfor på dette punkt som anført den nugældende lovs regler opretholdt, hvorefter lønnævnsformanden kun kan offentliggøre resultatet af forhandlingerne og derunder anføre sit eget standpunkt.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Ændringsforslaget tilsigter at skabe overensstemmelse med reglerne i myndighedsloven, jfr. ovenfor under nr. 5.

Udvalget har fundet det rimeligt, at læremesteren, som må afholde udgiften til en eventuel dokumentation af lærlingens sygdom, også får indflydelse på valget af den attestudstedende læge.

I lovforslagets § 9, stk. 5, bestemmes, at læremesteren, hvis lærlingen bor hos mesteren, under dennes sygdom, dog ikke for et længere tidsrum end 3 måneder, skal udrede kost og logi, så længe lærlingen forbliver i

hans hus, og i andet fald et beløb svarende til værdien af kost og logi fastsat på samme måde] som under ferie, jfr. forslaget § 5, stk. 2, hvori der henvises til de af socialministeren i henhold til § 44, stk. 2, i ulykkesforsikringsloven fastsatte beløb. Det må imidlertid anses for mindre rimeligt, at mesteren i tilfælde, hvor lærlingen flytter fra mesterens hus under sygdom, skal betale godtgørelse for afsavn af logi, idet mesteren ingen besparelse har ved lærlingens bortflytning og lærlingen normalt ingen ekstra udgift. Bestemmelsen foreslås derfor ændret således, at mesteren i dette tilfælde alene betaler godtgørelse for kosten.

I socialministeriets seneste bekendtgørelse af 24. juni 1955 i henhold til ulykkesforsikringsloven er der alene fastsat et samlet beløb for værdien af kost og logi (nemlig 1 800 kr. i hovedstadsområdet, 1 650 kr. i købstæder m. v. og 1 450 kr. i det øvrige land) gældende fra 1. april 1955. Efter at det imidlertid såvel i ferielovskommissionens betænkning som i lærlingekommissionens betænkning er henstillet, at der tillige i disse bekendtgørelser sker en særlig værdiansættelse for kosten alene, har socialministeriet udbedt sig en indstilling fra direktoratet for ulykkesforsikringen herom, således at man kan gå ud fra, at socialministeriet inden længe i henhold til ulykkesforsikringsloven vil fastsætte særlige takster for kosten alene. Under hensyn hertil foreslås § 9, stk. 5, 1. punktum, ændret således, at ordene „værdien af kost og logi“ udgår, og i stedet for indsættes: „værdien af kosten“.

Til § 10.

18) I 3. linie ændres „§ 18, stk. 1, j)“ til: „§ 22, stk. 1, j)“.

Til kapitel III.

19) Overskriften ændres til:
„Kapitel III.
Lærlinges uddannelse indenfor håndværk og industri m. v.“

Til § 12.

20) I stk. 1, næstsidste linie, ændres „§ 20, stk. 5“ til: „§ 24, stk. 5“.

72 Udvalgenes betænkninger m. m.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

(Der henvises i forbindelse med § 10 til det i de indledende bemærkninger omtalte spørgsmål angående gravide kvinders adgang til dagpenge fra sygekassen).

Den foreslåede ændring skyldes, at lovforslagets kapitel III, efter indføjeelse af et nyt særligt kapitel IV om lærlinges uddannelse indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed, alene omfatter uddannelsen indenfor håndværk og industri m. v.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

21) I stk. 2 og 5 udgår sidste punktum.

22) I stk. 7, sidste linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“.

23) I stk. 9, 2. linie, foran „urigtig“ indføjes: „vitterlig“.

24) I stk. 10, c), 2. linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“.

Til § 13.

25) I stk. 1, 3. punktum, efter ordet „lærestedet“ indsættes: „eller lærlingens bopæl“.

26) I samme punktum, næstsidste og sidste linie, ændres „vedkommende undervisning“ til: „den tekniske undervisning for håndværkere og industridrivende“.

27) Stk. 2 affattes således:

„Efter forhandling med vedkommende faglige udvalg udarbejder statens tilsyn med den tekniske undervisning for håndværkere og industridrivende i samråd med skolerådet for de tekniske undervisningsvirksomheder forslag til planer for den i stk. 1 omhandlede undervisning; planerne forelægges

De foreslåede ændringer, der er af redaktionel karakter, er en følge af indføjelser af et særligt kapitel om uddannelsen indenfor butiks-, handels- og kontorfagene.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Den foreslåede affattelse svarer til den gældende lov.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Da der kan tænkes tilfælde, hvor det vil være mest hensigtsmæssigt, at lærlingen deltager i undervisningen på den skole, der ligger nærmest hans bopæl, foreslår udvalget den anførte smidigere formulering af bestemmelsen. Der tilsigtes ikke med bestemmelsen i stk. 1, sidste punktum, nogen ændring med hensyn til adgangen til at lade en del af den praktiske eller teoretiske uddannelse foregå på håndværkerhøjskoler o. lign.

Det bemærkes herved, at kravet om, at stedet for undervisningen normalt skal være den lærested eller lærlingens bopæl nærmest liggende skole, ikke bør stilles, for så vidt angår den i paragraffens stk. 2, sidste punktum, omhandlede undervisning i de almindelige fag, se nedenstående ændringsforslag nr. 27. I denne forbindelse henledes opmærksomheden dog tillige på spørgsmålet om statskassens tilskud til befordringsudgifter, jfr. det ved ændringsforslag nr. 31 anførte, idet sådant tilskud i tilfælde af denne art formentlig kun bør ydes til befordring til den nærmest liggende skole, der opfylder de opstillede betingelser.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Der har i udvalget været fremført ønske om at styrke de faglige udvalgs indflydelse på undervisningens tilrettelæggelse. Ligeledes har der været fremsat ønske om i loven at åbne mulighed for lærlingen til at vælge i et vist omfang at tage den almindelige undervisning — som dag- eller aftenundervisning — indenfor rammerne af den al-

handelsministeren til endelig godkendelse. Det faglige udvalg bestemmer efter forhandling med tilsynet, om undervisningen skal omfatte forskoling og anden supplerende af den praktiske uddannelse. Undervisningen skal finde sted i fagklasser for lærlinge fra samme eller beslægtede fag og gives særskilt for lærlinge på samme uddannelsesstrin, såfremt vedkommende faglige udvalg ønsker en sådan ordning og denne tiltrædes af statens tilsyn. Undervisningen kan omfatte medborgerkundskab. Forsåvidt tilsynet efter indhentet erklæring fra det faglige udvalg og skolerådet for de tekniske undervisningsvirksomheder kan godkende undervisningsplanen og forholdene iøvrigt tillader det, kan lærlingen vælge at tage undervisning i de almindelige fag regning, skrivning og medborgerkundskab helt eller delvis på de i henhold til ungdomsskoleloven godkendte ungdoms- eller aftenskoler eller på de bestående tekniske skoler.“

28) Stk. 3, 1. og 2. punktum, udgår, og i stedet indsættes:

„Indenfor de første 8 år efter lovens ikrafttræden bestemmer vedkommende faglige udvalg efter forhandling med statens tilsyn, om undervisningen skal tilrettelægges som dag- eller aftenundervisning eller som kombineret dag- og aftenundervisning. Dagsskoleundervisning skal slutte senest kl. 18. Efter 8 års forløb indføres — bortset fra den i stk. 2, sidste punktum, omhandlede undervisning — på grundlag af de indvundne erfaringer obligatorisk dagundervisning, medmindre nedenstående undtagelsesregler bringes i anvendelse. Når der for et fag eller stedligt område måtte vise sig sådanne praktiske eller økonomiske vanskeligheder ved etablering af dagundervisning, at det skønnes, at undervisningen indenfor det pågældende fag eller område må gives som aftenundervisning, meddeler handelsministeren efter samråd med arbejdsministeren og efter indhentet erklæring fra det faglige udvalg og lærlingerådet tilladelse hertil for et nærmere bestemt tidsrum.“

29) I stk. 3, 3. og 4. punktum, ændres ordene „, for håndværksfagenes vedkommende“ til: „eller“.

30) I stk. 4 udgår sidste punktum.

mindelige ungdomsskolelovgivning eller eventuelt på bestående tekniske skoler. Der er i udvalget enighed om, at de tekniske skoler og handelsskolerne bør have adgang til at oprette særklasser for læsesvage elever.

Ændringsforslaget tilsigter at imødekomme det således indenfor udvalget fremførte.

Der er i udvalget fremført betænkelighed ved et obligatorisk krav om gennemførelse af dagundervisning 8 år efter lovens ikrafttræden, i hvilken forbindelse det i udvalget har været fremhævet, at det sikkert i ikke ringe omfang vil blive nødvendigt at anvende undtagelsesreglerne i lovforslagets § 13, stk. 3.

Der har i udvalget været enighed om, at bestemmelsen om indførelse af obligatorisk dagundervisning efter 8 års forløb ikke indskrænker lærlingens valgfrihed i henhold til den i paragraffens 2. stk. in fine omhandlede særlige undervisningsordning.

Med sigte på at imødekomme det således indenfor udvalget fremførte foreslår udvalget de anførte ændringer.

De under nr. 29 og 30 foreslåede ændringer, der er af redaktionel karakter, er en følge af indføjelsen af et nyt særligt kapitel om uddannelsen indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed.

31) Stk. 6 affattes således:

„Til lærlingens udgifter til befordring i anledning af deltagelse i undervisningen ydes af statskassen et tilskud efter nærmere af handelsministeren derom fastsatte forskrifter.“

Til § 15.

32) I stk. 1, 6. og næstsidsste linie, ændres „faglige“ til: „fags“.

33) I stk. 2, 2. punktum, ændres ordene „for håndværksfagenes vedkommende skal arbejdsgiverrepræsentanterne“ til: „arbejdsgiverrepræsentanterne skal“.

34) I stk. 5 udgår ordene „indenfor håndværk og industri“ og „eller forsåvidt der for kontor-, butiks- og handelsfagets vedkommende måtte blive godkendt en fagprøve,“.

Nyt kapitel.

35) Efter § 15 indføres som nyt kapitel:

„Kapitel IV.

Lærlinges uddannelse indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed.

§ 16.

Stk. 1. Læretiden skal anvendes således, at lærlingen lærer det fag, hvori han er antaget til oplæring, så fuldstændigt som muligt. Læremesteren er herunder forpligtet til at følge de i overensstemmelse med bestemmelsen i § 24, stk. 5, fastsatte regler for uddannelsen indenfor faget.

Stk. 2. Efter læretidens udløb skal læremesteren i overensstemmelse med derom af handelsministeren fastsatte forskrifter meddele lærlingen et lærebrev indeholdende bevidnelse af, hvor længe han har stået i lære, og om han har opnået duelighed i sit fag. Lærebrev må ikke udleveres lærlingen, forinden denne har bestået handelsmedhjælpereksamen eller en tilsvarende eller mere omfattende prøve, jfr. dog § 17, stk. 4, 3. pkt.

Stk. 3. Forsåvidt der i medfør af bestemmelsen i § 19 godkendes en fagprøve for vedkommende fag, skal lærlingen ved læretidens udløb aflægge en sådan prøve. Handels-

Udvalget henviser til den som bilag 2 optrykte fra handelsministeriet modtagne skitse til retningslinier for dette tilskuds ydelse samt de dertil knyttede redegørelser fra de 2 tilsyn (bilag 3 og 4) og fremhæver, at de nævnte retningslinier ikke bør lempes til ugunst for statskassen. Der er enighed om, at det vil være at tilstræbe, at læremestrene og de faglige organisationer bidrager til de omhandlede udgifter.

Ændringsforslaget tilsigter at tydeliggøre lovtæksten.

De under nr. 33 og 34 foreslåede ændringer er en følge af indførelsen af et nyt særligt kapitel om uddannelsen indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed.

Om baggrunden for forslaget om indførelse af et nyt særligt kapitel IV om lærlinges uddannelse indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed henvises til de indledende bemærkninger.

Bestemmelserne i det foreslåede kapitel IV svarer til det væsentlige til kapitel III, men der er i en række af bestemmelserne taget hensyn til særlige forhold, som gør sig gældende for butiks-, handels- og kontorfagenes område.

Om de enkelte paragraffer i kapitlet bemærkes iøvrigt følgende:

Ad § 16: I overensstemmelse med hidtidig dispensationspraksis bliver der næppe for handelens vedkommende indført svendeprover; derimod kan der blive tale om eventuelle afsluttende fagprøver, forsåvidt der i vedkommende faglige udvalg er enighed herom (jfr. § 19). Fagprøve bliver derfor i hvert fald foreløbig noget subsidiært, hvorfor det er fundet naturligt at placere bestemmelsen om lærebrev som normal afslutning i stk. 2 foran bestemmelserne om eventuel fagprøveaflæggelse.

Disse sidstnævnte bestemmelser, herunder om eventuel dispensation herfra og om attest for en lærling, der vægrer sig ved fag-

ministeren kan dog efter indhentet erklæring fra vedkommende faglige udvalg og lærlingerådet bestemme, at fagprøve ikke skal aflægges af lærlinge, der her eller i udlandet har bestået en tilsvarende eller mere omfattende prøve. Efter bestået prøve udfærdiges der bevis herfor i overensstemmelse med derom af handelsministeren fastsatte forskrifter. Vægrer lærlingen sig ved at aflægge prøven, eller består han ikke denne, skal læremesteren udfærdige en attest, som alene må indeholde oplysning om, hvor længe lærlingen har stået i lære, og hvoraf det fremgår, at prøve ikke er aflagt. Attesten udfærdiges i overensstemmelse med derom af handelsministeren fastsatte forskrifter.

Stk. 4. Har læremesteren ladet det mangle på tilbørlig omhu for lærlingens uddannelse, og er dette grunden til, at lærlingen ikke ved læretidens udløb kan erhverve lærebrev med bevidnelse om duelighed i henhold til stk. 2 eller er i stand til at bestå eventuel fagprøve, jfr. stk. 3, er læremesteren forpligtet til at give lærlingen erstatning efter voldgiftsrettens skøn, jfr. § 27.

Stk. 5. Såfremt læreforholdet ikke føres til ende, er lærlingen berettiget til af læremesteren at forlange en skriftlig bevidnelse angående læreforholdets varighed. Det samme gælder i det i stk. 2., 2. pkt., nævnte tilfælde. Bevidnelsen udfærdiges i overensstemmelse med derom af handelsministeren fastsatte forskrifter.

Stk. 6. Har læremesteren i de i stk. 2, 3 og 5 nævnte tilfælde afgivet en vitterlig urigtig erklæring, ifalder han herfor straf efter straffelovens § 162.

Stk. 7. Såsnart et læreforhold er blevet afsluttet eller afbrudt, skal der gives indberetning herom til vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor. Indberetningspligten påhviler:

- a) i de i stk. 2, 3 og 5 omhandlede tilfælde læremesteren,
- b) i de tilfælde, hvor en kontrakt ophæves ved voldgift, jfr. § 27, alene vedkommende voldgiftsret.

Efter stedfundet gennemsyn skal vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor videresende de pågældende indberetninger til vedkommende faglige udvalg. Handelsministeren fastsætter i samråd med arbejdsministeren nærmere forskrifter for indberetningerne.

prøve, er det herefter fundet naturligt at samle i stk. 3.

I stk. 5 er som 2. punktum optaget en bestemmelse til tydeliggørelse af, at en lærling, der ikke har bestået handelsmedhjælpereksamen, i stedet for lærebrev skal have bevidnelse om læreforholdets varighed.

§ 17.

Stk. 1. Enhver læremester skal holde lærlingen til at deltage i den for faget godkendte undervisning i en af handelsministeren anerkendt faglig skole, forsåvidt den pågældende ikke i forvejen har gennemgået tilsvarende uddannelse. Det påhviler forældre eller værge overfor lærlingen at støtte læremesteren i opfyldelsen af denne forpligtelse. Lærlingen skal deltage i undervisningen på den lærestedet eller lærlingens bopæl nærmest liggende skole, hvor den for faget godkendte undervisning gives, medmindre en anden ordning tiltrædes af statens tilsyn med handelsskoleundervisningen.

Stk. 2. Forslag til planer for den i stk. 1 omhandlede undervisning udarbejdes af statens tilsyn med handelsskoleundervisningen i samråd med handelsskolerådet og forelægges efter forud indhentet udtalelse fra vedkommende faglige udvalg handelsministeren til endelig afgørelse. Undervisningen kan omfatte medborgerkundskab. Forsåvidt tilsynet efter indhentet erklæring fra det faglige udvalg og handelsskolerådet kan godkende undervisningsplanen og forholdene iøvrigt tillader det, kan lærlingen vælge at tage undervisning i de almindelige fag, regning, skrivning og medborgerkundskab, helt eller delvis på de i henhold til ungdomsskoleloven godkendte ungdoms- eller aftenskoler eller på de bestående handelsskoler.

Stk. 3. Indenfor de første 8 år efter lovens ikrafttræden bestemmer vedkommende faglige udvalg efter forhandling med tilsynet med handelsskoleundervisningen, om undervisningen skal tilrettelægges som dag- eller aftenundervisning eller som kombineret dag- og aftenundervisning. Efter 8 års forløb indføres — bortset fra den i stk. 2, sidste punktum, omhandlede undervisning — på grundlag af de indvundne erfaringer obligatorisk dagundervisning, medmindre nedenstående undtagelsesregler bringes i anvendelse. Når der for et fag eller stedligt område måtte vise sig sådanne praktiske eller økonomiske vanskeligheder ved etablering af dagundervisning, at det skønnes, at undervisningen indenfor det pågældende fag eller område må gives som aftenundervisning, meddeler handelsministeren efter samråd med arbejdsministeren og efter indhentet erklæring fra det faglige udvalg og lærlinge-

rådet tilladelse hertil for et nærmere bestemt tidsrum. Dagskoleundervisningen skal slutte senest kl. 18, aftenundervisning senest kl. 20. Såfremt en lærling deltager i aftenundervisning, har læremesteren pligt til uden afkortning af den for lærlingen fastsatte løn at give lærlingen fornøden frihed til spising, omklædning og lignende inden skoletidens begyndelse. En lærling har, uanset at han deltager i undervisningen indenfor normal arbejdstid, krav på den i overensstemmelse med § 4, jfr. § 5, fastsatte løn.

Stk. 4. Lærlingen er ikke pligtig at deltage i undervisningen under ferie, jfr. § 5. Endvidere kan handelsministeren i ganske særlige tilfælde, når vedkommende faglige udvalg og lærlingerådet anbefaler dette, fritage en lærling helt eller delvis for at deltage i undervisningen. Ved en sådan fritagelse kan handelsministeren tillade, at der uanset bestemmelsen i § 16, stk. 2, 2. pkt., udleveres lærlingen et lærebrev, hvoraf det fremgår, at eksamen ikke er bestået.

Stk. 5. Skolen giver ved udskrivningen lærlingen et bevis for den undervisning, som lærlingen har gennemgået.

Stk. 6. Til lærlingens udgifter til befordring i anledning af deltagelse i undervisningen ydes af statskassen et tilskud efter nærmere af handelsministeren derom fastsatte forskrifter.

Stk. 7. Rammes en af denne lov omfattet lærling af et ulykkestilfælde under et af de heromhandlede skoleophold, henhører ulykkestilfældet under den læremesteren i henhold til ulykkesforsikringslovgivningen påhvilende risiko.

§ 18.

Stk. 1. Den normale ugentlige arbejdstid for lærlinge må ikke overstige den sædvanlig gældende arbejdstid indenfor vedkommende fag, faglige område eller virksomhed.

Stk. 2. For lærlinge, der går på dagskole, jfr. § 17, stk. 3, regnes skoletiden med i den i stk. 1 nævnte arbejdstid.

Stk. 3. For lærlinge, der deltager i aftenundervisning eller kombineret dag- og aftenundervisning, medregnes den fornødne frihed, der gives lærlingen indenfor normal arbejdstid for at deltage i undervisningen, til den i stk. 1 omhandlede arbejdstid.

§ 19.

Forsåvidt der i vedkommende faglige udvalg er enighed om, at fagets lærlinge ved læretidens udløb skal aflægge fagprøve, jfr. § 16, stk. 3, kan handelsministeren godkende en sådan prøve. De nærmere regler for prøvens afholdelse, herunder om kravene ved denne, fastsættes af handelsministeren efter indhentet erklæring fra det faglige udvalg og lærlingerådet. De med prøvens afholdelse forbundne almindelige administrationsudgifter m. v. afholdes af de respektive arbejdsgiver- og arbejderorganisationer.“

Kapitel IV bliver herefter kapitel V.

Til § 16 (som bliver § 20).

36) I stk. 2, 1. punktum, ændres „hans forældre eller værge“ til: „forældremyndighedens indehaver“.

37) I stk. 3, sidste linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“.

Til § 17 (som bliver § 21).

38) I stk. 1, 3. linie, efter „§ 13“ indføjes: „eller § 17“.

39) I stk. 3 ændres ordene „2 måneder“ til: „3 måneder“.

Til § 18 (som bliver § 22).

40) I stk. 1, 3. linie, ændres „forældre eller værge“ til: „forældremyndighedens indehaver“.

41) I stk. 1, g), 2. linie, ændres „§ 23“ til: „§ 27“, og i stk. 1, l), 1. linie, ændres „§ 20“ til: „§ 24“.

42) I stk. 2 ændres ordene „dennes forældre eller værge“ til: „forældremyndighedens indehaver“.

Til § 19 (som bliver § 23).

43) I 1. linie ændres „§§ 17 og 18“ til: „§§ 21 og 22“, og i sidste linie ændres „§ 23“ til: „§ 27“.

44) Ordene „eller dennes værge“ udgår og erstattes af: „, forsåvidt han er fyldt 18 år, og ellers forældremyndighedens indehaver“.

Ad § 19: I denne paragraf er i overensstemmelse med systematikken i kapitel III med hensyn til svendeprobebestemmelser samlet bestemmelserne om den nærmere fremgangsmåde med hensyn til godkendelse af eventuel fagprøve.

Ændringsforslaget tilsigter at skabe overensstemmelse med reglerne i myndighedsloven, jfr. ovenfor under nr. 5.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Det er fundet rimeligt at fastsætte fristen for læremesterens adgang til at hæve kontrakten efter nærværende bestemmelse til samme tidsrum, som efter § 22, stk. 2, er gældende for lærlingen.

Ændringsforslaget tilsigter at skabe overensstemmelse med reglerne i myndighedsloven, jfr. ovenfor under nr. 5.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Se bemærkningerne til nr. 40.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

De foreslåede ændringer tilsigter at skabe overensstemmelse med reglerne i myndighedsloven, jfr. ovenfor under nr. 5.

Som nyt punktum tilføjes:

„Hvis lærlingen ikke er fyldt 21 år, kan sådan ophævelse af lærekontrakten fra hans side dog kun ske med tiltrædelse af værgen“.

45) Som nyt stykke tilføjes:

„En aftale mellem parterne om ophævelse af en lærekontrakt er ikke gyldig uden det faglige udvalgs godkendelse, såfremt lærlingen fortsat beskæftiges hos læremesteren med fagligt arbejde, der kræver oprettelse af lærekontrakt, jfr. § 1, stk. 4.“

Kapitel V bliver kapitel VI.

Til § 20 (som bliver § 24).

46) I stk. 1, 4. linie, ændres „fællesudvalg“ til: „fælles fagligt udvalg“, og i stk. 2, sidste linie, ændres „fællesudvalget“ til: „det faglige udvalg“.

47) I stk. 7, 1. punktum, 5.—7. linie, udgår ordene „og såfremt to trediedele af udvalgets medlemmer er enige herom,“.

I stk. 8 indsættes som nyt 1. og 2. punktum: „De faglige udvalgs beslutninger i henhold til denne lov er kun gyldige, når de er tiltrådt af to trediedele af udvalgets medlemmer. Til valg af formand, jfr. stk. 1, til fastsættelse af læretid, jfr. § 3, stk. 2, 2. pkt., samt ved beslutninger i henhold til § 19, 1. pkt., om aflæggelse af fagprøve kræves dog enstemmighed.“ I det nuværende 1. punktum (som herefter bliver 3.) efter „kan“ indsættes: „iøvrigt“.

Til § 21 (som bliver § 25).

48) Stk. 1 affattes således:

„Der oprettes et lærlingeråd bestående af en af kongen udnævnt formand samt af 4 arbejdsgiver- og 4 arbejderrepræsentanter indenfor håndværk og industri og 3 arbejdsgiver- og 3 arbejderrepræsentanter indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed. Af arbejdsgiverrepræsentanterne indenfor håndværk og industri udpeges 2 af Dansk Ar-

Ved økonomi- og arbejdsministeriets administration af lærlingeloven er ministeriet blevet opmærksom på, at der er forekommet tilfælde, hvor en læremester efter lærlingens fyldte 18. år ved overenskomst med denne har ophævet lærekontrakten inden læretidens udløb samtidig med, at arbejdsforholdet fortsættes uforandret.

Ministeren og udvalget anser en sådan fremgangsmåde for en omgåelse af lærlingelovens bestemmelser, og for at tydeliggøre lovens bestemmelser er udvalget enedes med ministeren om at stille det anførte ændringsforslag.

De foreslåede ændringer tilsigter at tydeliggøre lovtæksten.

Den foreslåede ændring er, efter hvad der er oplyst i udvalget, i overensstemmelse med de faglige udvalgs praksis de fleste steder og tilsigter en tydeliggørelse af reglerne.

Ændringsforslagets sidste punktum tilsigter ved lærlingerådets afgørelse at tilgodese de særlige hensyn på henholdsvis håndværks- og industriområdet og butiks-, handels- og kontorvirksomhedens område.

Ved ændringsforslaget søges iøvrigt et fra visse sider i udvalget fremført ønske om funktionærrepræsentation i lærlingerådet imødekommet.

bejdsgiverforening og 2 af Håndværksrådet, medens arbejderrepræsentanterne udpeges af De samvirkende Fagforbund i Danmark. En af de af Håndværksrådet udpegede repræsentanter skal være landhåndværker og have særligt kendskab til landhåndværkerens arbejdsvilkår og øvrige forhold. Af arbejdsgiverrepræsentanterne indenfor butiks-, handels- og kontorvirksomhed udpeges 1 af Dansk Arbejdsgiverforening, 1 af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation og 1 af Butikshandelens Fællesråd, medens arbejderrepræsentanterne udpeges af De samvirkende Fagforbund i Danmark. Der tilforordnes rådet 1 repræsentant for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for handelsministeriet og 1 repræsentant for arbejdsdirektoratet. Efter indstilling fra Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger tilforordnes lærlingerådet endvidere en ikke stemmeberettiget repræsentant for funktionærer indenfor industri og håndværk, ligesom der efter indstilling fra Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer tilforordnes en ikke stemmeberettiget repræsentant for funktionærer indenfor de af lærlingeloven omfattede butiks-, handels- og kontorfag. Der kan endvidere tilforordnes rådet 2 i erhvervsuddannelse særlig sagkyndige personer, den ene forsåvidt angår håndværk og industri, den anden forsåvidt angår butiks-, handels- og kontorvirksomhed. I sager, der angår håndværk og industri, tiltrædes lærlingerådet af direktøren for tilsynet med den tekniske undervisning for håndværkere og industridrivende og i sager, der angår butiks-, handels- og kontorvirksomhed, af direktøren for handelsskoleundervisningen. Kun formanden og de af organisationerne valgte medlemmer har stemmeret ved rådets afgørelser og således, at i sager, der alene angår håndværk og industri, kun formanden og de for dette område valgte medlemmer har stemmeret, medens i sager, der alene angår butiks-, handels- og kontorvirksomhed, kun formanden og de for dette område valgte medlemmer har stemmeret. Arbejdsministeren og handelsministeren i forening fastsætter rådets forretningsorden.“

49) I stk. 4, 10.—11. linie, ændres „lærlingeforholdet“ til: „lærlingeforhold“, og i næstsidste linie ændres „§ 20“ til: „§ 24“.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Til § 23 (som bliver § 27).

50) I stk. 1, 3.—5. linie, ændres „§ 16, stk. 3, § 17, stk. 1 og stk. 2, litra a), b) og d), § 18, stk. 1, litra b), c), f), h) og l), § 19 samt § 24, stk. 2“ til: „§ 16, § 17, § 20, stk. 3, § 21, stk. 1 og 2, litra a), b) og d), § 22, stk. 1, litra b), c), f), h) og l), § 23, stk. 1, samt § 28, stk. 2“.

51) I stk. 2, 2. linie, ændres „civildommer“ til: „dommer“, i sidste punktum ændres „Medlemmerne“ til: „Voldgiftsmændene“, og som nyt punktum tilføjes: „I retskredse, hvor der er ansat mere end een dommer, bestemmes det af justitsministeren, hvem af dommerne der skal være voldgiftsrettens formand.“

Til § 24 (som bliver § 28).

52) I stk. 1, 4. linie, ændres „§ 17, stk. 1“ til: „§ 21, stk. 1“, og i 7. linie ændres „§ 20, stk. 7“ til: „§ 24, stk. 7“.

53) I stk. 1, sidste linie, ændres „19“ til: „18“.

54) I stk. 2, 5. linie, ændres „§ 20, stk. 7“ til: „§ 24, stk. 7“ og i stk. 2, sidste linie, „§ 23“ til: „§ 27“.

I stk. 3, 5. linie, ændres „og 14“ til: „, 14, 16, 17 og 18“.

Til § 25 (som bliver § 29).

55) I 3. og 4. linie ændres „samt § 17, stk. 1“ til: „, 16—18 samt § 21, stk. 1“.

Til § 26 (som bliver § 30).

56) I 2. og 4. linie ændres „19“ til: „18“.

57) I 9. linie ændres „kapitel III“ til: „kapitler III og IV“, og i 10. linie udgår „svendeprøve“.

Ny paragraf.

58) Efter § 27 (som bliver § 31) indsættes som ny paragraf:

„§ 32.

Stk. 1. Der kan ikke ved kollektiv aftale gyldigt vedtages bestemmelser om begrænsning af antallet af lærlinge indenfor et af

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Ændringsforslaget er en del af en af justitsministeriet foreslået ændring, som i sin oprindelige form gik ud på at skabe ensartede regler for hele landet med hensyn til formandsskabet i de i § 27 omhandlede voldgiftsretter, således at en dommer skulle være formand, også i København. Udvalget har imidlertid ikke fundet anledning til på dette punkt at ændre lovforslaget, hvorefter formanden i København som hidtil skal være en af Københavns magistrat valgt person, idet den hidtil gældende ordning synes at have fungeret tilfredsstillende.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Se ovenfor under nr. 2.

De under nr. 54 og 55 foreslåede ændringer er redaktionelle.

Se ovenfor under nr. 2.

De foreslåede ændringer er redaktionelle.

Der er i udvalget opnået enighed om, at kollektive aftaler om begrænsning af lærlingeantallet indenfor et fag principielt erklæres ugyldige.

Man har dog fundet det rimeligt at henlægge en dispensationsbeføjelse til lærlinge-

denne lov omfattet fag. Bestående regler herom bortfalder ved nærværende lovs ikrafttræden.

Stk. 2. Lærlingerådet kan dog efter henvendelse fra et fagligt udvalg i ganske særlige tilfælde tillade, at der indenfor et fag fastsættes en begrænsning af lærlingeantallet, forsåvidt det godtgøres, at begrænsningen udelukkende tilgodeser hensynet til en forsvarelig oplæring af lærlingene. Tilladelsen kan gives for et begrænset tidsrum og kan iøvrigt tilbagekaldes, når betingelserne for dens meddelelse ikke længere er tilstede“.

Kapitel VI bliver kapitel VII.

Til § 28 (som bliver § 33).

59) I stk. 1, 2. linie, ændres „1. oktober 1956“ til: „1. december 1956“.

60) I stk. 1, 3. linie, ændres „§ 12, stk. 5, 2. pkt.“ til: „§ 16, stk. 2, 2. pkt.“.

61) Stk. 2 affattes således:

„Lov nr. 120 af 7. maj 1937 om lærlingeforholdet ophæves. Endvidere ophæves lærlingebegrænsningsbestemmelserne i de af lov nr. 93 af 13. april 1956 § 1 omfattede arbejdsoverenskomster.“

rådet; det forudsættes herved, at lærlingerådet, inden afgørelse træffes, indhenter erklæringer fra de interesserede organisationer og offentlige institutioner, herunder det faglige udvalg samt eventuelt arbejdsmarkedskommissionen, der under behandlingen af spørgsmålet om de store fødselsårganges uddannelsesproblemer har ført og stadig fører forhandlinger med fagenes organisationer om den samfundsmæssigt set ønskelige tilgang til fagene.

Ud fra foranstående betragtninger foreslår udvalget de anførte bestemmelser indføjet i lovforslaget som en ny paragraf.

Der henvises endvidere til det i de indledende bemærkninger anførte.

Ikrafttrædelsesdatoen udskydes som anført.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Givskov Christensen.

Henry Christensen.

N. Chr. Christensen.

Andreas Hansen.

Lysholt Hansen.

Carl P. Jensen.

Karlskov Jensen.

Lund Jensen.

Peter Jørgensen.

Holger Larsen.

Anker Lau.

Ninn-Hansen.

A. C. Normann,
formand.

Hans Rasmussen,
næstformand og ordfører.

Adolph Sørensen.

Robert Sørensen.

Gertie Wandel.

Bilag I.

Sø- og Handelsretten Vicepræsidenten.

København, den 3. september 1956.

Hr. økonomi- og arbejdsminister Krag.

Efter hr. ministerens anmodning skal jeg skriftligt gengive de udtalelser, som jeg i lørdags fremsatte overfor folketingsudvalget vedrørende mit syn på spørgsmålet, om man bør have een lærlingelov eller en særlig lærlingelov for håndværk og industri og en særlig lov for handelen. Jeg bemærker dog, at jeg blev kaldt til mødet i udvalget uden varsel og måtte besvare de til mig stillede spørgsmål uden forberedelse og uden manuskript, så referatet nedenfor må derfor ikke tages som et ordret referat, medens indholdet naturligvis dækker mine udtalelser. Jeg udtalte følgende:

„Som det vil være folketingsudvalget bekendt, var der indenfor lærlingekommissionen et stort flertal for også fremtidig kun at have een lærlingelov omfattende både håndværk og industri og handelen. Dette flertal sluttede jeg mig til, og jeg er stadig af den mening, at man kun bør have een lov og ikke en særlig lov for handelen.

Arbejdet indenfor lærlingerådet, som jeg i en lang årrække har været formand for, har ikke vist, at det er u hensigtsmæssigt, at administrationen har omfattet både hendelens og håndværkets forhold. Arbejdet i lærlingerådet er gået fuldkommen gnidningsløst, og bortset fra, at man måske kan sige, at håndværkets repræsentanter i rådet har vist en vis tilbageholdenhed ved behandlingen af handelssager, og at handelens repræsentanter i rådet på samme måde har vist en vis forsigtighed ved behandlingen af håndværkssager, har man

under rådets behandling af sagerne næppe kunnet mærke, om en sag af den ene eller den anden art var til behandling. Der har i de år, jeg har været formand for lærlingerådet, ikke været tilfælde, hvor der har været alvorlige meningsforskelle mellem rådets medlemmer, *fordi* nogle hævdede „håndværkersynspunkter“, andre „handels-synspunkter“. De fleste af de behandlede spørgsmål og navnlig spørgsmål vedrørende lærlingelovens beskyttelsesregler må naturligt behandles ens, hvadenten der er tale om en handelssag eller en håndværkersag, og det er da også betegnende for arbejdet i lærlingerådet, at dets afgørelser eller indstillinger til ministerierne praktisk taget altid har været enstemmige.

Ved den fremtidige administration af to særlige love, der — som de foreliggende udkast — i det væsentlige er ens, undtagen for såvidt angår bestemmelserne om uddannelsen, måtte man administrere de „fælles“ bestemmelser ens, d. v. s. træffe ensartede afgørelser ved fortolkning og administration af de bestemmelser, som er ens i de to love. Hvis man imidlertid har to love og to lærlingeråd, vil der være en nærliggende fare for, at man kan få uens afgørelser med hensyn til samme spørgsmål, d. v. s. at ensartede spørgsmål, selvom der ikke gjorde sig særlige forhold gældende, kunne blive afgjort forskelligt, efter som det drejede sig om lærlinge indenfor håndværk og industri eller om lærlinge indenfor handelen. Denne risiko ville være tilstede, selvom man havde samme formand i de

to lærlingeråd, thi formanden har kun 1 stemme i rådet. At sådanne uens afgørelser ville være meget uheldige, behøver ikke nærmere påvisning. Man vil formentlig helt undgå dem, hvis man kun har een lov og kun eet lærlingeråd.

For at nøjes med een lov taler efter min mening også, at administrationen af een lov bliver enklere og billigere; to love og to lærlingeråd vil utvivlsomt komme til at virke tungere, og der vil kunne forekomme tvivlsomme kompetencespørgsmål. Det er en misforståelse, hvis man tror, at to love giver en nemmere og hurtigere ekspedition af sagerne, thi således som forretningerne er delt mellem de forskellige ministerier i dag, ville det jo ikke blive således — hvis man fik to love — at handelens lærlinge kom til at henhøre under handelsministeriet, håndværkets og industriens lærlinge alene under økonomi- og arbejdsministeriet. Hvad enten man får een eller to love, vil begge ministerier, hver på sit område, være ressortministerium for alle lærlinge og sagerne altså vandre ad de samme veje som i dag.

Der er således efter min mening gode argumenter for at nøjes med een lov, men

afgørende har det for mig været, at jeg ikke finder, at der fra handelens side er blevet fremført argumenter, som viser, at en særlig lov for handelens lærlinge er sagligt begrundet. Alle er vist enige om, at lovens beskyttelsesregler m. v. må være ens for lærlinge indenfor håndværk og industri og for lærlinge indenfor handelen. Det er med hensyn til uddannelsen, at der kommer forskelligheder frem, men disse forskelligheder nødvendiggør ikke en særlig lov for handelens lærlinge. Jeg mener, at der ved lærlingekommissionens udkast til en ny lærlingelov var taget fornødent hensyn til handelens særlige forhold, specielt vedrørende uddannelsen, og når man som i det nu udarbejdede udkast har et særligt kapitel i loven om handelslærlingenes uddannelse og har foreslået, at i lærlingerådet kun handelens repræsentanter har stemmeret i sager, der *alene* angår butikks-, handels- og kontorvirksomhed — medens håndværkets og industriens repræsentanter alene har stemmeret i sager, der *alene* angår håndværk og industri — kan jeg ikke se, at man sagligt kan begrunde ønsket om en særlig lov for handelens lærlinge.“

Med ærbødighed

Jacobi.

Bilag 2.

Udkast til retningslinier for ydelse af befordringsgodtgørelse til lærlinges deltagelse i undervisningen ved tekniske skoler og fagskoler samt handelsskoler.

1. Godtgørelse af lærlinges befordringsudgifter i forbindelse med deltagelse i undervisningen ved teknisk skole eller fagskole samt handelsskoler kan ydes til samtlige elever uanset rejseafstand og befordringsmiddel og afholdes af en på finansloven optagen særlig bevilling til dette formål.
Godtgørelse ydes dog ikke i tilfælde, hvor lærlingen skal følge undervisningen på en skole, der ikke ligger længere end 7 km fra lærestedet eller — hvis lærlingen regelmæssigt kommer derfra — fra hjemstedet.
2. Godtgørelse ydes for faktisk afholdte befordringsudgifter, hvorved vil være at iagttage, at rejserne *skal* foretages på den efter de stedlige forhold billigste og mest hensigtsmæssige måde, idet der, hvor dette måtte være formålstjenligt, skal anvendes abonnementskort, henholdsvis klippekort til jernbane eller rutebil.
3. Ved rejser, der foretages med privat bil, motorcykel, „knallert“ eller almindelig cykel, ydes en af handelsministeriet efter forhandling med finansministeriet fastsat godtgørelse pr. km.
4. Godtgørelse for befordringsudgifterne udbetales til eleverne gennem de pågældende skoler. Skolerne fremsender snarest muligt efter skoleårets begyndelse en indberetning til statens tilsyn med vedkommende undervisning om skolens forventede udgifter til befordringsgodtgørelse, hvorefter der anvises skolen et a conto-beløb, der kan udgøre indtil 80 pct. af de forventede udgifter. Ved skoleårets udløb fremsender skolerne til tilsynet særlige kvitteringslister med elevernes egenhændige kvittering for de udbetalte befordringsgodtgørelser, hvorefter skolerens resttilgodehavende anvises til udbetaling.

Bilag 3.

Statens tilsyn med håndværkerundervisningen.

København, den 28. maj 1956.

Vedrørende de påtænkte retningslinier for en ordning, hvorefter statskassen udreder udgifterne ved lærlinges befordring i anledning af deltagelse i undervisning.

Under henvisning til ministeriets skrivelse af 22. d. m., jr. nr. 235—56, skal jeg tillade mig at fremkomme med en redegørelse for den praksis, der hidtil har været fulgt ved tildeling af rejseunderstøttelse til lærlinges deltagelse i undervisningen ved tekniske skoler og fagskoler, og et forslag til en fremtidig ordning af dette spørgsmål.

Den hidtil fulgte praksis, for hvilken der er redegjort i min indstilling af 22. december 1955, ministeriets jr. nr. 209—55, er følgende:

Hjælp til dækning af rejseudgifter for at deltage i undervisningen ved en teknisk skole eller fagskole kan søges af lærlinge fra skolens naturlige opland, som læremesteren ikke har pligt til at holde i skolen, og for hvem læremesteren ikke ifølge lærlingeloven har pligt til at afholde de med skolegangen forbundne udgifter.

Rejseunderstøttelsen udredes af den på finansloven optagne almindelige bevilling til elevunderstøttelse, finanslovens konto § III. A. 2. a.

Ansøgning om rejseunderstøttelse skrives på særlig blanket, hvoraf et eksemplar vedlægges, og fremsendes med påtegning af den pågældende skole til tilsynet med håndværkerundervisningen.

Tilsynet gennemser ansøgningerne og fastsætter de enkelte understøttelsesbeløb. For vinterhalvåret 1955—56 er understøttelsesbeløbene i lighed med de nærmest foregående år med visse forbehold beregnet

som 50 pct. af elevernes nødvendige rejseudgifter i forbindelse med skolebesøget.

Ved beregningen af understøttelserne er kun medtaget som understøttelsesberettiget rejseudgift udgifter beliggende mellem 20 kr. og 250 kr. Rejseudgifter på mindre end 20 kr., eller den del af rejseudgifterne, der er over 250 kr., må afholdes helt af de pågældende elever eller fremskaffes på anden måde.

Rejseunderstøttelse er *ikke* tildelt elever, der omfattes af følgende bestemmelser:

- Elever, hvis lærested ligger indenfor en afstand af 7 km fra den pågældende skolebys grænse.
- Elever, hvis lærested er beliggende indenfor en afstand af 10 km fra den pågældende skoleby, såfremt det drejer sig om en faglig undervisning, der under medvirken af vedkommende faglige organisation er oprettet som dagundervisning.
- Elever, som i de pågældende (større) skoler søger lærlingeklasseernes almindelige (teoretiske) tekniske undervisning indenfor de to første læreår, men hvis lærested ligger indenfor en afstand af 7 km fra en anden (mindre) teknisk skole. For metalindustriens lærlinge dog kun første læreår, når fagundervisningen ved den lokale skole ikke foregår ved faguddannet lærer.
- Elever ved videregående skoleafdelinger, ved hvilke de kan komme i betragtning ved fordeling af opholdsstipendier.

Bilag til bet. o. lovf. om lærlingeforholdet.

- Elever, der ikke har *forøgede* rejseudgifter i forbindelse med skolebesøget.
- Elever, der foretager rejsen helt eller delvis med privat bil, motorcykel, „knal-lert“ eller cykel.

Rejseunderstøttelserne udbetales gennem de pågældende skoler. Det fremhæves overfor skolerne, at rejser, hvortil der gives rejseunderstøttelse, *skal* foretages på den efter stedlige forhold billigste og mest hensigtsmæssige måde, idet der, hvor dette måtte være formålstjenligt, skal anvendes abonnementskort, henholdsvis klippekort til jernbane eller rutebil. Skolerne skal, inden udbetaling finder sted, kontrollere, at rejserne er foretaget i det omfang, der er opgivet i ansøgningen, og at rejseudgifterne er beregnet som foran anført, samt foretage eventuel reduktion af de bevilgede understøttelsesbeløb, hvor dette måtte være berettiget.

Den foran anførte praksis for fordeling af rejseunderstøttelser har været anvendt siden vinterhalvåret 1948—49 og i store træk fungeret tilfredsstillende.

I de seneste år, hvor antallet af ansøgere er steget meget betydeligt, i vinterhalvåret 1955—56 indkom ialt 2 817 ansøgninger om rejseunderstøttelse, er administrationsarbejdet både for skolerne og tilsynet steget så stærkt, at dette, hvis der ved en yderligere stigning i ansøgningernes antal

fortsat skal kunne føres en effektiv kontrol med hensyn til billetpriser og abonnementsordninger, vil overstige, hvad man må anse for rimeligt.

Endvidere vil det være betænkeligt fortsat at dække det stigende behov for rejseunderstøttelser af den almindelige elevunderstøttelseskonto, der har til formål at yde understøttelser til unge *uformuende* håndværkeres videregående uddannelse ved tekniske skoler og fagskoler, idet mulighederne for at imødekomme det store behov for sådanne understøttelser herved forringes betydeligt.

Det har været påpeget, at de elever, der på grund af dårlige rejseforbindelser benyttede private transportmidler, burde have mulighed for at opnå rejseunderstøttelse. Da det må forudses, at et betydelig større antal elever ved en kommende centralisering af undervisningen vil være henvist til at anskaffe og benytte eget motoriseret køretøj, vil jeg anse, at muligheden for at yde rejsetilskud i fremtiden også til sådan befordring bør undersøges.

Under henvisning til foranstående til-lader jeg mig herved at fremsende vedlagte foreløbige forslag til regler for ydelse af befordringsgodtgørelse til lærlinge til deltagelse i undervisningen ved tekniske skoler og fagskoler med tilhørende bilag.

Til ministeriet for handel, industri og søfart.

Bilag 4.

Tilsynet med handelsskolerne.

København, den 2. juni 1956.

Under henvisning til ministeriets skrivelse af 22. d. m. vedrørende oplysninger til folketingsudvalget angående forslag til lov om lærlingeforholdet om retningslinierne for en ordning, hvorefter statskassen udreder udgifterne ved lærlinges befordring i anledning af deltagelse i undervisning, skal jeg herved meddele, hvordan ordningen hidtil har været.

På finanslovens § 17 II. A. Elevunderstøttelser, er der ved anmærkning afsat et særligt beløb, i øjeblikket 35 000 kr., til brug for dækning af rejseudgifter for landhandelslærlinge.

Tilsynet med handelsskolerne har hidtil indkaldt ansøgninger om en sådan understøttelse med oplysning om forældrenes

indtægter, lærekontraktens godkendelse og med anbefaling af principal og skole.

Handelsskolerådets stipendieudvalg har gennemgået ansøgningerne og indstillet, at de økonomisk kvalificerede fik understøttelserne, som regel til fuld dækning af rejseudgifterne.

Oplysninger vedrørende rejseudgifterne i de enkelte tilfælde bliver givet af skolens leder, og der forlanges, at den billigste befordring skal benyttes, og at afstanden fra elevens lærested skal opgives.

Sidste år blev der brugt 35 000 kr. til dækning af udgifter ved landhandelslærlinge, og ved hjælp af dette beløb lykkedes det at give understøttelse til lærlinge, hvis forældres indtægt var under ca. 14 000 kr.

Osvald Larsen.

Til handelsministeriet.
